

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdetä:
Kukkonen, H. 2018. Aristoteles ammattikorkeakoulussa osa 2:
Käytäntösuuntautuneen tutkimuksen lähtökohdat ja päämäärät. TAMK
Journal. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu.

DOI / URL: <http://tamkjournal.tamk.fi/aristoteles-ammattikorkeakoulussa-osa-2-kaytontosuuntautuneen-tutkimuksen-lahtokohdat-ja-paamaarat/>

Aristoteles ammattikorkeakoulussa osa 2: Käytäntösuuntautunut tutkimus käytännössä

Artikkelin tässä osassa hahmotellaan, mitä käytäntösuuntautunut tutkimus edellyttää toiminnalta, tutkijalta ja muilta toimijoilta sekä perustellaan sen ajankohtaisuutta ja hyötyä.

KIRJOITTAJA: HARRI KUKKONEN

Käytäntösuuntautunut tutkimus toimintana

Käytäntösuuntautunut tutkimus ”osallistuu” ihmisten elämään tarkoituksena

tuottaa jotakin uutta sekä vaikuttaa käytännön toimintoihin ja toimintajärjestelmiin. Painotus on paikallisen ja kontekstuaalisen tiedon tuottamisessa tarkoituksena asioiden muuttuminen. Näin se on luonteeltaan normatiivista, sillä siinä otetaan kantaa eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin. Tavoitteena on pyrkiä vastaamaan niin ihmisten, erilaisten käytäntöyhteisöjen kuin yleensä yhteiskunnan tarpeisiin käytäntöjen ja toiminnan mahdollisuuksien kehittämisessä. Tällöin on tärkeää perustella, miten tietoa hankitaan, mitä tai ketä se hyödyttää ja miten se eroaa perinteisestä akateemisesta tutkimuksesta. (Heikkinen, de Jong & Vanderlinde 2016, 8.)

Käytäntösuuntautuneeseen tutkimukseen kuuluu erilaisten faktoina pidettyjen asioiden ja käytäntöjen uudelleenarviointia, eri näkökulmien pohtimista sekä vallitsevien käsitysten ja ennako-oletusten historiallisten juurien tunnistamista. Yksilötasolla tämä tarkoittaa, että tuetaan ihmisten toiminnan muuttumista tietyssä aikana ja tietyssä paikassa. Yksilötasoa laajemmassa muutoksessa on kyse siitä, että muutetaan ihmisten toimintaa ja valintoja ohjaavia sosiaalisen elämän kenttiä ja rakenteita. (Mattsson & Kemmis 2007, 2.) Tutkimuksen yhtenä tavoitteena voikin pitää ihmisten kokemusten muuttumisen mahdollistamista. Kemmis (2005) toteaa, että käytänteiden ja toiminnan muuttuminen edellyttää toimintaa ohjaavien tekijöiden ymmärtämistä sekä toimijoiden käsitysten että diskursiivisten, sosiaalisten ja materiaalisten tekijöiden perusteella. Tutkimuksen kohde ja konteksti tulee siis ymmärtää laajemmin kuin vain toimijoiden omasta näkökulmasta, vaikka kyse olisikin heidän (elämän)tilanteeseensa vaikuttamisesta. ***Käytäntösuuntautunut tutkimus on toiminnassa tapahtuva suunnittelun, toiminnan, etsimisen, oivaltamisen ja oppimisen prosessi.***

Käytäntösuuntautunut tutkimus pyrkii kohti hyvää. Hyvää ei voi kuitenkaan etukäteen tietää, vain jälkikäteen voi arvioida tehtyjen valintojen arvon. Tutkimuksen tulokset ovatkin usein tilannesidonnaisia ja muuttuvia. Tutkimus tapahtuu tilanteissa, jotka ovat osa ihmisten sosiaalista toimintaa osana työelämän arkista toimintaa, joten niitä ei voi standardisoida (Heikkinen, de Jong & Vanderlinde 2016, 4). Voi sanoa, että tutkimus alkaa aina uudelleen alusta, sillä erilaiset kontekstit, erilaiset perspektiivit tutkittavaan ilmiöön osana laajempaa systeemiä ja eri ihmisten osallistuminen tutkimuksen tekemiseen aiheuttavat sen, että tutkimus ja siinä syntyvä tieto ei ole välttämättä siirrettävissä sellaisenaan uusiin tutkimustilanteisiin.

Käytäntösuuntautuneen tutkimuksen merkitystä ja laatua tulee arvioida eri kriteereillä kuin, että onko tieteenalalle tuotettu uutta tietoa ja miten tutkimuksen suorittaminen ja tulokset on kuvattu kirjallisessa tutkimusraportissa. Kun päämääränä on sekä sosiaalisen todellisuuden parempi ymmärtäminen että tuon todellisuuden muuttaminen,

tutkimus tulisi ymmärtää kulttuuriseksi, sosiaaliseksi ja kantaaottavaksi prosessiksi, joka tuottaa sekä toimintaa että reflektointia. (Mattson & Kemmis 2007, 5-8.)

Käytäntösuuntautuneessa tutkimuksessa tutkimus, kehittävä toiminta ja koulutus muodostavat kolmion, joiden osat tukevat toisiaan.

Käytäntösuuntautuneella tutkimuksella voidaan yhteisen oppimisen, yhteisöllisen kehittämisen ja yhteisen tiedon luomisen avulla tukea ja edistää tutkimuksen, koulutuksen ja työelämän välisiä vastavuoroisia toimintaprosesseja. Eri toimijatahojen välinen vuorovaikutus ja keskustelut tuovat esille erilaisia kehittämisen tarpeita, näkökulmia ja mahdollisuuksia. Tällainen moninäkökulmaisuus voi muuttua yhteiseksi tutkimukselliseksi orientaatioksi ja yhteistyön perustaksi, kun eri osapuolet tunnistavat omia tapojaan ymmärtää tiedon muodostumista ja käyttöä.

Tutkijan positio käytäntösuuntautuneessa tutkimuksessa

Käytäntösuuntautuneessa tutkimuksessa tuotetaan tietoa toiminnassa, toiminnasta ja toimintaa varten. Tällöin tutkija ei ole ulkopuolinen tarkkailija, joka kerää aineiston, analysoi ja tulkitsee tuloksia ja julkaisee ne tutkimusraporttina. Voi sanoa, että tutkija on tapahtumisen sisällä, osa tapahtumista. Hän vaikuttaa siihen, mitä tapahtuu ja se, mitä tapahtuu vaikuttaa häneen. Avoimuus erilaisille suunnittelemissa ja ennakoimattomissa tapahtumisissa prosessin aikana saattaa johtaa myös yllättäviin tuloksiin. Käytäntösuuntautunut tutkimus on toiminnassa tapahtuva suunnittelun, toiminnan, etsimisen, oivaltamisen ja oppimisen prosessi.

Tutkijan positiota voi kuvata esimerkiksi opettajaksi, valmentajaksi tai fasilitaattoriksi, joka kehittää ja muokkaa menetelmiä, joiden avulla kanssatutkijat ja myös ei-tutkijat voivat osallistua tutkimuksen etenemiseen. Tällaisia menetelmiä voivat olla esimerkiksi tulevaisuustyöpajat, yhteiset suunnittelutilaisuudet ja yleensä yhteistoiminnalliset tutkimisen foorumit. (Mattsson & Kemmis 2007, 5.) Tutkija joutuu ottamaan huomioon useita näkökulmia. Opiskelijan, opetussuunnitelman, projektin ja työelämän organisaation odotukset ja tavoitteet eivät välttämättä ole aina pelkästään toisiaan tukevia. Tällöin tutkija toimii eräänlaisena välittäjänä, joka saattaa eri osapuolia keskustelemaan ja neuvottelemaan.

Olennainen osa käytäntösuuntautunutta tutkimusta on kriittisyys. Tutkijan on ymmärrettävä, miten uutta tietoa käytännöstä luodaan ja miten siinä näkyvät ja vaikuttavat erilaiset valtasuhteet. Erilaiset sosiaaliset käytänteet ovat ihmisten kehittämiä ja ylläpitämiä, joten eri ihmisillä on erilaisia käsityksiä mahdollisuuksista tai tarpeesta vaikuttaa niihin. Keskeistä tutkimuksessa on, että pohditaan tutkimuksen vaikutuksia siihen yhteisöön, missä tutkimus ja sen seuraukset todentuvat. Tutkimuksen arviointi saattaa ulottua myös alueellisiin ja yhteiskunnallisiin tai mahdollisesti jopa koko ihmiskuntaa koskeviin vaikutuksiin. Kysymysten, kuten miten ja keneen toiminta vaikuttaa, kenen etuja se palvelee ja onko siitä haittaa joillekin, pohtiminen edellyttää eettistä näkökulmaa. Tutkijan omien ennako-oletusten tunnistaminen ja niiden merkityksen pohtiminen osana tutkimusta tuo mukaan itsekriittisen elementin.

Ammattikorkeakoululain (2014, § 4) mukaan ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa "... korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua" sekä "harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa ... soveltavaa tutkimustoimintaa ...". Tutkimuksen vaikutusten arviointia täytyy tapahtua myös suhteessa opiskelijoihin ja myös opettajiin. Käytäntösuuntautunut tutkimus antaa opiskelijalle mahdollisuuden osallistua autenttisisissa toiminta- ja oppimisympäristöissä oman tulevan alansa toimintaan erityisesti käytännöllisen tai tuotannollisen tiedon näkökulmasta. Opiskelijalla itsellään olevan tiedon ja käsitysten sekä tekojen, valintojen

ja saatujen kokemusten reflektointi suhteessa teoreettiseen tietoon ja eettisiin näkökulmiin kehittää ja vahvistaa henkilökohtaista tietoperustaa ja ammattimaista toimintatapaa.

Käytäntösuuntautunut tutkimus tarjoaa mahdollisuuden sille, että koulutuksessa pysyttäisiin herkkänä, avoimena ja vastaanottavaisena opiskelijoilta, käytännöstä ja käytännön toimijoilta sekä yhteiskunnasta tuleville signaaleille. Responsiivisuus, herkkyyks eri tahojen tarpeille ja näkökulmille edellyttää, että osana tutkimusta käytetään erilaisia yhteistoiminnallisia ja käytäntö- ja työelämäsuuntautuneita pedagogisia toimintamalleja. Erilaisilla yhteistoiminnallisen oppimisen ja yhteisen tiedon tuottamisen tavoilla voidaan tukea ja parantaa koulutuksen, tutkimuksen ja työelämän yhteistyötä (de Jong, Willems, Kantola, Friman & de Vos 2016).

Lopuksi

Käytäntösuuntautuneen tutkimuksen hyötyä ja ajankohtaisuutta voi perustella muun muassa seuraavilla tekijöillä:

- korkeatasoinen koulutus perustuu tutkimustietoon, joten ammattikorkeakoulun on syytä olla myös itse aktiivinen tutkimustiedon tuottaja
- ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteistyötä kehitetään koko ajan, joten on tärkeää, että TAMK on mukana myös tutkimuksen kehittämisessä
- profiloituminen käytäntösuuntautuneen tutkimuksen edustajaksi antaisi TAMKille perustelut ja lähestymistavan Tampere 3:n korkeakoulujen tutkimusyhteistyöhön
- TAMKissa alkaneet tutkimusryhmät tarvitsevat selkeät tutkimukselliset perustelut toiminnalleen. Käytäntösuuntautunut tutkimus olisi yksi vaihtoehto tälle.
- opettajat voivat arvioida omaa ja yhteisöjensä tutkimusosaamista, kun on olemassa peilauspinta
- opiskelijat pääsevät osallistumaan autenttisisissa ympäristöissä oman alan toimintaan ja arvioimaan sitä tutkimuksellisesta näkökulmasta

Käytäntösuuntautuneessa tutkimuksessa on ennen kaikkea kyse eettisestä toiminnasta. Hyvää ja viisasta toimintaa ei opita vain ajattelemalla tai lukemalla teorioita hyvästä elämästä. Eri tieteen-, koulutus ja ammattialoilla on tietenkin erilaisia enemmän tai vähemmän sovittuja kriteereitä siitä, minkälaiset seuraukset tutkimuksesta ovat toivottavia, mutta esimerkiksi sosiaali-, terveys – ja kasvatusalalla on vaikea arvioida muutosten vaikutusta ihmisten elämään, kokemukseen ja vuorovaikutukseen erilaisten virallisten ja epävirallisten tahojen kanssa (Mattsson & Kemmis 2007, 1).

Ammattikorkeakoulututkimuksessa painottuu uuden tuottaminen ja jonkin jo olemassa olevan muuttamaan toisenlaiseksi. Tämä ei tietenkään sulje pois teoreettisen tiedon merkitystä. Niin tuotannolliseen tietoon kuin käytännölliseen tietoon perustuvaa toimintaa ja valintoja sekä näiden seurauksia tulee reflektoida ja teoreettinen tieto ja eettiset näkökulmat luovat pohjan tälle. Juuri tässä tulee esille teoreettisen, tuotannollisen ja käytännöllisen tiedon ja niiden edellyttämän erilaisen toiminnan (Aristoteles 1981) anti niin opiskelijoille ja korkeakoulun toimijoille kuin muille tutkimuksessa mukana oleville.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 932/2014.

Aristoteles. 1981. Nikomakhoksen etiikka. Helsinki: Gaudeamus.

de Jong, F., Willemse, M., Kantola, M., Friman, M. & de Vos, M. 2016. Bridging the Imaginary Research and Practice Gap by Responsive Learning. UASJournal. Special edition 16.11.2016. <https://uasjournal.fi/in-english/bridging-the-imaginary-research-and-practice-gap-by-responsive-learning/> Luettu 22.4.2018.

Heikkinen, H. L. T., Jong, F. P. C. M. de & Vanderlinde, R. 2016. What Is (Good) Practitioner Research? Vocations and Learning, 9(1), 1-19. doi:10.1007/s12186-016-9153-8. Luettu 22.1.2018.

Kemmis, S. 2005. Knowing Practice: Searching for Saliences. Pedagogy, Culture and Society 13(3), 391-426.

Mattsson, M., & Kemmis, S. 2007. Praxis-related Research: Serving Two Masters. Pedagogy, Culture and Society 15(2), 185-214.
DOI: [10.1080/14681360701403706](https://doi.org/10.1080/14681360701403706) Luettu 22.2.2018.

Kirjoittaja

Harri Kukkonen, yliopettaja, Ammattipedagoginen TKI, TAMK
Asiantuntijuusalueet: opetussuunnitelmatyö, korkeakoulupedagogiikka,
ohjaaminen ja mentorointi, osaamisperustaisuus
harri.kukkonen@tamk.fi